

SBM1213 Dyrehaven Skanderborg

Kulturhistorisk rapport

**SBM1213 Dyrehaven Skanderborg, Skanderborg sogn, Hjlemslev herred, tidl. Skanderborg amt.
Sted nr. 16.02.07. Sb.nr. 34.**

Kulturhistorisk rapport over forundersøgelse af mindre arealer i Dyrehaven Skanderborg. Der fremkom et aflangt rundbundet forløb, som givetvis kan være dele af en løbegang/skyttegrav fra 2. verdenskrig samt 2 rektangulære nedgravninger, der sandsynligvis kan forklares som skyttegrave fra samme periode. Daglig leder Louise Søndergaard, Skanderborg Museum april-maj 2011.

SKANDERBORG MUSEUM

Undersøgelsens forhistorie

På baggrund af etablering af to omladepladser med diverse skovvejsanlæg til Skanderborg Festivalen i Dyrehaven i Skanderborg, foretager Skanderborg Museum en arkæologisk forundersøgelse af et samlet areal på ca. 8000 m².

Hele området med Dyrehaven fungerede som Luftwaffes hovedkvarter i 1944-5, og tyskerne byggede flere bunkers og andre militære anlæg på halvøen.

Der udover er der gennem årene detektorfundet en del borgerkrigsmønter rundt omkring i skoven (sb: 19, 23, 24, 30 og 31), så der var belæg for at påtræffe spor af middelalderlig aktivitet.

Administrative data

I forbindelse med Skanderborg Festivals ønske om vejarealer og omladepladser i Dyrehaven, retter Kommunens planlægningsafdeling kontakt til Skanderborg Museum for at forhøre sig om for dem ukendte fortidsminder på arealet. Det aftales at Skanderborg Museum skal foretage en mindre forundersøgelse på de berørte arealer.

Skanderborg Festival erholder udgifterne til forundersøgelsen.

Skanderborg Museum, Adelgade 5, 8660 Skanderborg er ansvarlig for udførelsen af forundersøgelsen. Original dokumentation i form af fotos, tegninger og genstande opbevares her.

Øvrige data

Forundersøgelsen foregik fra d. 4. april-5.maj 2011, i tre forskellige omgange. Først blev de to omladepladser undersøgt, og en lille måneds tid herefter den Ø-Vgående del af vejtracheet. De to skyttegravslignende anlæg, som blev fundet her, blev udgravet i løbet af den følgende dag. Etableringen af den sidste stikvej N-S blev overvåget af Museet d. 5. maj, og herefter betragtedes arealet som frigivet.

Udgravningsmetode

Der afrømmedes muld i 2m brede søgegrøfter hvor dette var muligt. På vejtrachéet afrømmedes der ét langt forløb i en ØV gående retning, da dette var den eneste mulige metode.

Det først påtrufne anlæg i form af A1 - en skyttegrav/løbegang eller lignende - blev snittet med maskinen, da det var ganske tydeligt, at her var at gøre med et relativt moderne anlæg.

De to øvrige anlæg A2 og A3 blev udgravet med skovl for at få et indblik i genstandsmaterialet herfra. Der blev hjemtaget en hel del sager fra anlæggene, men efterfølgende blev der sorteret kraftigt heri.

Undersøgelsens resultater

Der blev påtruffet 3 anlæg i forundersøgelsen.

A1: den vestlige ende af et bredt aflangt forløb med rund bund og afslutning. Ca. 125cm bredt og 80cm dybt. Der var ingen fund i anlægget, der formentlig har forbindelse til krigens tid. Det kan muligvis have fungeret som løbegang, skyttegrav eller lignende, da det fortsatte mod SØ uden for det berørte areal.

A2 og A3 er formentlig skyttehuller eller lignende - også fra tiden omkring 2. verdenskrig. De er ikke ens i orientering, størrelse eller opbygning men synes at være fra samme brugsperiode. A2 er den mindste men dybeste af nedgravningerne, og det anlæg som minder mest om et skyttehul. 66cm bredt, 134cm langt og 84cm dybt med lige sider og meget let rundet bund. Heri blev der fundet en del affald i den nedre del af nedgravningen i form af gummislanger, ledning, to glasflasker med propper af cognac-mærket Hennessy, en lertøjsflaske med en ulæselig etiket, ubestemmelige jernbeholdere (dåser) som har indeholdt en væske, samt æggeskaller.

Skyttehul A2 med indhold præsenteret på kanten

A3 er større og mere irregulær i formen: 170cm lang, 100cm bred i den nordlige ende og 85cm bred i den modsatte ende. Den er blot 60cm dyb, hvorfor den formentlig ikke har haft en skyttegravs-funktion. I fladen sås tydeligt en mørk bræmme langs kanten af nedgravningen, som mindede om omsat/råddent træværk. Denne tese om en træramme i hullet bekræftedes ved udgravningen, da her i kanten blev fundet masser af rustne søm. Der kunne anes forskellige lag i hullet, og næsten alle lag indeholdt diverse former for affald - itugået for størstedelens vedkommende - i form af bla.: porcelæn, støvler, jernaffald, ammunition, glas, ledninger, fatninger, dyreknogeter, tekstilrester osv. Nogle af de nederste lag virkede mørke og let ildpåvirkede, som om der har været tændt ild nede i hullet og derefter smidt sandlag på. Det virker mest af alt som om begge nedgravninger har haft funktion af affaldshuller efter endt brug.

detailfoto af stempel i enden af den skarpe patron fra A3

Fremtidigt arbejde på stedet

De fremkomne anlæg er interessante i en kulturhistorisk sammenhæng for netop Dyrehaven som militært, centralt område under 2. verdenskrig. De er dog tilbunds-undersøgt og arealerne frigives til fortsat jordarbejde.

Skanderborg Museum d. 19-05-2011

Louise Søndergaard, arkæolog